

Голова Верховної Ради України **Володимир ГРОЙСМАН**: «Відповідально заявляю, що фінансова децентралізація нині відбулася!»

На розширеному засіданні Консультативної ради з питань місцевого самоврядування 26 січня Голова парламенту спростував думку, що війна – не час для проведення реформ, а децентралізація влади лише послабить країну. Володимир Гройсман вважає: змінити нинішню систему потрібно, адже розвиток нашої держави залежить від якісної системи управління, можливості реалізувати ініціативи на місцях, на рівні громад, районів і областей. Він закликав напрацювати план спільної роботи, яка має привести до чітких зрозумілих реформ у сфері місцевого самоврядування. Зокрема, на новій основі проведуть чергові місцеві вибори в жовтні цього року.

Голова Верховної Ради представив план реформ: повноцінне місцеве самоврядування на рівні громади, району й області зі створеними виконавчими органами рад, куди мають прийти «якісні кадри». Іншими складовими назвав реформи регіональної політики, системи адміністративних послуг, державної служби (усунути дублювання функцій, змістивши профільні компетенції на рівень органів місцевого самоврядування), а також уведення електронного врядування. Не менш важливе завдання – активізація економічного життя в громадах.

Тож, підсумував Володимир Гройсман, місцеве самоврядування

чекають «реальна децентралізація» за принципом субсидіарності, повсюдність місцевого самоврядування й самодостатність територіальних громад, підвищення їхньої інституційної спроможності.

– Громада буде спроможна надавати на базовому рівні освітні, культурні, медичні й комунальні послуги в кожному населеному пункті, – запевнив Голова Верховної Ради.

– Об'єднавшись в один орган управління, територіальні громади отримають зовсім інший (досить високий) рівень податків, отримають можливість приймати рішення, не озираючись ані на район, ані на область, – підкреслив Володимир Гройсман. Серед інших завдань він виділив потребу забезпечити реалізацію пілотних проектів зі співробітництва територіальних громад (такий профільний закон уже ухвалено).

Наразі Володимир Гройсман звернувся до голів обласних рад із закликом прокоментувати інформацію про іноді «не зовсім справедливий підхід» щодо розподілу фінансів на нижчий базовий рівень з районних бюджетів.

– Ми хочемо, щоб на базі законів, які приймаються, громади мали можливість самостійно залучати кошти, самостійно адмініструвати податки й самостійно розвиватися. А далі все залежатиме від кожної громади – наскільки спроможну місцеву владу, яка керуватиме цим про-

цесом, вона (громада. – Ред.) обере. Наше завдання: відрегулювати і допомогти, – підкреслив **віцепрем'єр, міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Геннадій Зубко**. Він також зазначив, що створена в міністерстві робоча група за участю експертів з ЄС чекає від органів місцевого самоврядування принципово нових законодавчих ініціатив. Серед них: варіанти адміністративної реформи й добровільного об'єднання громад, а після змін до Конституції – закони про місцеве самоврядування, про службу в органах місцевого самоврядування та про державну службу.

Перший заступник міністра фінансів Ігор Уманський розповів, що на час засідання Консультативної ради вже затверджено приблизно 3900 місцевих бюджетів (третина від загальної кількості). Серед областей-лідерів виділив Івано-Франківську, Закарпатську та Київську.

За словами І. Уманського, уряд визначив порядок використання освітніх і медичних субвенцій, а також порядок фінансування базової дотації казначейством. Він визнав, що найбільше проблем і на рівні регіонів, і фіскальних органів виникає з адмініструванням нових податків.

– Просив би всіх, хоча би місяць проживімо в режимі виконання доходної частини, виконання і делегованих, і власних повноважень

задля того, щоб коригувати систему відносин центру та місцевої влади, бізнесу, суспільства вже виходячи з практики застосування (нових законодавчих норм. – *Ред.*), а не лише усвідомлення змін, за якими ми живемо, – сказав представник Мінфіну.

Народний депутат України, член Комітету з питань бюджету Анатолій Матвієнко переконаний: відповіддю на запитання, чому ми такі бідні, є те, що в країні надмірна централізація.

– Бюджетна децентралізація – перше завдання, яке ставив перед собою Комітет у підготовці нової редакції змін до Бюджетного кодексу і формуванні бюджету-2015, котрі прийняті наприкінці минулого року. Якщо говорити загалом, то вважаю, що це скоріше позитив, аніж негатив, – наголосив парламентарій. Утім, одразу зауважив, що запровадження радикальних змін уже висвітлює безліч проблем у самоврядуванні сіл, селищ, малих містечок, зокрема щодо наповнення їх бюджетів новими джерелами доходів.

– Податок на нерухоме майно, місцевий акциз залежать від найскорішої імплементації прийнятих змін до Податкового кодексу. А до Верховної Ради ще не подано законопроект про перелік адміністративних послуг, який також є базою формування місцевих бюджетів, – навів приклад Анатолій Матвієнко. Він зауважив, що комітет підтримував і підтримуватиме «амортизаційні речі, закладені в бюджеті» (наприклад, встановлену на три роки стабільні дотацію), аби реагувати на можливі проблеми.

Народний депутат переконаний, що бюджетна децентралізація має здійснюватися системно, разом із іншими реформами – освіти, охорони здоров'я, культури, соціального забезпечення. Наступною А. Матвієнко назвав адміністративно-територіальну реформу.

Голова Харківської обласної ради, президент Всеукраїнської асоціації районних і обласних рад Сергій Чернов запропонував Голову Верховної Ради за прикладом Польщі створити групу експертів у всіх регіонах, які займалися би роз'яснювальною роботою щодо реформи.

– Щоб спільнота розуміла: які кроки робитимуться, яка їхня мета. Щоб усі рівні влади говорили одні й ті само речі, і ми нині не обговорювали: робити чи не робити, а виконували, – пояснив він.

С. Чернов підкреслив: уперше за роки незалежності ми впритул підишли до реалізації реальних кроків із перерозподілу повноважень на користь регіонів і місцевої влади. Водночас замість послідовних і логічних кроків, передбачених урядовою Концепцією реформи місцевого

самоврядування (спочатку зміни до Конституції, потім пакет законопроектів, зокрема зміни до Бюджетного й Податкового кодексів), нині маємо все навпаки.

– Щоб не втратити рік (через несприйняття проекту змін до Основного Закону ще попереднім скликанням Верховної Ради. – *Ред.*), прийнято цілком правильне рішення – перший крок із фінансової децентралізації. Але щоб зробити наступний крок, потрібно зрозуміти відповідність матеріально-технічної бази повноваженням. Інакше це може загрожувати ще більшою централізацією, – пояснив голова Харківської облради. Він закликав політиків у Києві прийняти рішення, згідно з яким спочатку треба провести реформи, а потім вибори до органів місцевого самоврядування, щоб іти на вибори зі зрозумілими повноваженнями на всіх рівнях влади.

Голова Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад Микола Фурсенко назвав курс уряду на децентралізацію бюджетів не продуманим і таким, що фактично спустошив сільські бюджети.

– Податкова політика спрямована на акумулювання фінансових ресурсів у райцентрах, а не в селах і селищах – це унеможлиблює виконання як власних, так і делегованих повноважень органами місцевого самоврядування. Більше того, голови розгублені, тому що забрали з бюджетів 50–60 відсотків коштів, і вони не бачать перспективи подальшої роботи, не мають жодної мотивації, – пояснив він. – Як розвивати сільські території, коли в нас, на жаль, немає ні схем планування територій, ні генеральних планів? Законом про регулювання містобудівної діяльності визначено, що фінансування й планування цих заходів здійснюватиметься за кошти відповідних місцевих бюджетів. Цих грошей уже немає, так за що його робити? – ставить питання руба промовець.

Голова фракції Об'єднання «Самопоміч» Олег Березюк підкреслив, що ключову роль у реформі місцевого самоврядування мають відігравати профільні асоціації, але не кожна окремо, а всі разом. Так само жодна політична сила не має висувати ті чи інші публічні пропозиції, які йдуть у розріз уже запропонованим – усі мають напрацьовуватися разом у комітетах і засіданнях Консультативної ради.

О. Березюк уточнив: є прихильником моделі, коли область не виконує керівну роль у місцевій громаді, а відповідає лише за функції, які не може виконувати село, скажімо, будівництво об'їзної дороги тощо.

– Зміни до Бюджетного кодексу принесли кардинально різні результати. Міста обласного значення отримали додаткові ресурси й можливості, а в містах районного зна-

Закон

Об'єднанню громад – так!

На пленарному засіданні 5 лютого Верховна Рада України прийняла важливий для місцевого самоврядування Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Його мета: сформувати дієздатні, самодостатні територіальні громади, які мали би достатні для виконання своїх завдань та функцій матеріальні й фінансові ресурси, територію та об'єкти соціальної інфраструктури. Держава здійснюватиме організаційну, методичну та фінансову підтримку об'єднання територіальних громад, зокрема через Фонд регіонального розвитку.

Законом передбачено, що ініціаторами об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст можуть бути:

- 1) сільський, селищний, міський голови;
- 2) не менш як третина депутатів від загального складу відповідної ради;
- 3) члени територіальної громади в порядку місцевої ініціативи;
- 4) органи самоорганізації населення відповідної території (за умови представлення ними інтересів не менш як третини відповідної територіальної громади).

Умовою для об'єднання є висновок облдержадміністрації про відповідність проекту рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад Конституції та законам України. Водночас із прийняттям рішення про утворення об'єднаної територіальної громади обласна рада призначає перші місцеві вибори депутатів та, відповідно, сільського, селищного чи міського голови.

Також 5 лютого Верховна Рада ухвалила Закон «Про засади державної регіональної політики». Одним із її принципів визначено принцип субсидіарності (передання владних повноважень на найнижчий рівень управління). Серед принципів фінансування регіонального розвитку: конкурсний відбір програм і проектів, а також спроможність об'єктів та суб'єктів, на фінансування яких залучаються кошти Державного фонду регіонального розвитку, самостійно забезпечувати подальше власне фінансування або утримуватися за рахунок коштів місцевих бюджетів.

чення ситуація протилежна, – зазначив **міський голова України Павло Козирев**. Він запропонував через систему Міністерства фінансів і державних адміністрацій отримати вичерпну статистику та інформацію, що саме відбувається із бюджетом на рівні малих міст. Також під час прийняття змін до Бюджетного кодексу в середині лютого заборонити вимагати передачу мережі дитячих садочків, палаців культури на рівень району і визначити, що фінансування з району повинно бути не нижче за обсяги минулого року. І останнє: як проміжний етап реформи надати малим містам районного значення статусу міст обласного значення, щоб там уже створювалася інфраструктура майбутніх об'єднаних громад.

– Ми вийшли на цілком європейську форму місцевого самоврядування в частині фіскальної децентралізації. І відкриваємо новий шлях, коли в місцеві ради прийдуть люди зала-

годжувати не свої бізнесові питання, а приймати непопулярні рішення з регулювання ставок податків, оподатковувати своїх громадян і показувати, що рада зробила за ці гроші, – сказав **експерт Ради Європи Юрій Ганущак**. Він закликав промовців не пересмикувати факти, адже коли кажуть, що десь у когось зменшилися обсяги бюджету, то не треба забувати про те, що зменшилися й видатки повноваження.

– Фактично по всіх містах районного значення баланс «власні доходи і власні видатки» є кращим, ніж минулого року – це очевидно. У містах обласного значення, тут я згоден, дефіцит зберігся, – наголосив він.

Виконавчий директор Асоціації міст України Мирослав Пітцик також запропонував розібратися, що відбулося з бюджетами малих міст і сіл, адже нині тут є багато спекуляцій.

– Подивімося, які ресурси забрали в органів місцевого самовряду-

вання цього рівня. 25 відсотків податку на прибуток з громадян? Так. Але ці гроші йшли на виконання делегованих повноважень. А тепер відповідно до нового Бюджетного кодексу ці повноваження мають фінансувати районні ради. А додатково вони отримали податок на майно і 5 відсотків акцизу. Тобто в них збільшення повинно бути, а не зменшення! – підкреслив промовець.

– Треба розуміти тільки одну річ: ми можемо дискутувати в експертному середовищі, як знаходити кращі рішення, як виправляти помилки, якщо вони є, а вони завжди будуть, але не перетворювати це в публічне поховання ідеї децентралізації. А я відповідально заявляю, що фінансова децентралізація нині відбулася! – сказав на завершення **Голова Верховної Ради Володимир Гройсман**.

Олексій СИЩУК.
Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Прозорий, чесний, компромісний і непопулярний бюджет столиці

Тарас РОМАНЮК,
Микола БІЛОКОПИТОВ (фото)

Обговорення статей наповнення та витрат столичної скарбниці тривали ще з осені. За словами столичного голови Віталія Кличка, після обговорення проекту бюджету видатки на держуправління зменшили на 20 мільйонів гривень, а на медицину та освіту збільшили на 30 та 64 мільйони гривень відповідно. Громадські активісти та експерти критували застарілий і неефективний підхід до формування кошторису Києва, але депутати Київради все ж підтримали позицію столичного мера Віталія Кличка, який назвав затверджений бюджет столиці «прозорим і чесним».

– Це – перший прозорий та чесний бюджет столиці за багато років. До ухвалення тут, у сесійній залі, його презентували та обговорили з громадськістю. Ми змушені реалізувати низку непопулярних рішень уряду, проте доклали всіх зусиль для

того, щоб зберегти соціальні стандарти, до яких звикли кияни, – зазначив Віталій Кличко.

Так, згідно з документом, доходи бюджету Києва на 2015 рік заплановані в розмірі 22 мільярдів 215 мільйонів гривень, зокрема дохо-

ди загального фонду – 20 мільярдів 722,8 мільйона гривень, доходи спецфонду – 1 мільярд 492,4 мільйона гривень, у тому числі бюджету розвитку – 665 мільйонів гривень.

Видатки бюджету Києва затверджені в розмірі 20 мільярдів